

клик до виборців: Граф Лев Львович Толстой, літератор, ідеологів, не належачи ні до якої політичної партії (перше—октябрист) і бажаючи принести козю користь, виставляє свою кандидатуру в члени Державної Думи од Петербургу по першому розряду. Толстой хоче мати нагоду висловити свої погляди в Держ. Думі по трьох найважливіших питаннях російського життя: 1) церков, 2) національна постановка вселюдного початкового навчання, 3) народня тверезість. Як відомо, на виборах його забалотировано.

— Запитання про охрону. З приводу запитань про охрону, які думають внести в Державну Думу різні фракції, в кулуарах говорять, що міністр внутрішніх справ Макаров буде прохати одкласти запитання до закінчення ревізії сенатора Трусевича; тоді уряд буде мати більше фактичної можливості дати відповідь на запитання.

— Духовенство і потребителські товариства. До цього часу по глухих селах одними в головних керівничих кооперативних кредитивних та потребителських товариств були священники. Маючи на увазі наказ синоду 3 януаря 1909 року, селське духовенство вважало, що воно має право брати участь в роботах кооперативних інституцій та потребителських товариств. Місцевим глянтам не до смаку прийшла така участь і з різних кутків Росії полетіли доноси, що духовенство, захоплюючись коопераціями, забуває про свої безпосередні обов'язки. Як наслідок цих доносів, вийшов новий наказ синоду, в якому поясняється, що потребителські товариства до типу дрібних кредитивних товариств не належать, а через те духовенству категорично забороняється брати в них участь.

— «Столітній» та «Богрова». В литовській газеті «Lituvos Vikininkas» виходило таку кореспонденцію: біла столиця Провенція пастишки грали в «Столітній» та «Богрова». Одного з них, пастишка 12 років, призначили за Богрову, а другого, трохи більшого, за Столітній. Решта пастишок судана і присудили «Богрову» повісити. Вони накинули йому на ший мотузку і повисили на паркані. Коли прагіб батько повішеного хлопця з людьми, — хлопця був уже мертвий.

— Дитяча бібліотека імені Л. М. Толстого. На засіданні синоду обер-прокурор Саблер повідомив, що йому надійшла така бумага од міністерства внутрішніх справ. При пермській Кирилло-Мефодієвській приходській школі засновано товариство допомоги початковій освіті між народом. Це товариство прохає у міністерстві дозволу завести в Пермі спеціальну дитячу бібліотеку ім. Л. М. Толстого. Міністерство покладає вирішення цієї справи на синод.

— Після довгих суперечок синод постановив повідомити міністра внутрішніх справ, що цього прохання ні в якому разі задовольняти не слід. Назване товариство при пермській школі ставить собі завдання поширювати знання в строго християнському напрямі—і дозволяти товариству завести дитячу бібліотеку імені Л. М. Толстого—не буде публичною наружю завдан школи.

— Засідання ради міністрів. Недавно відбулося чергове засідання ради міністрів; розглядали й ухвалили подати в Держ. Думу такі питання: про затвердження «положень» київського та московського комерційних інституцій, про одлук казни на протяж 4 років по 32,400 карб. на підготовку вчителів гімнастики для шкіл міністерства народної освіти; про заведення тюремної інспекції по деяких губерніях.

— Серві екстерні. Міністерство народної освіти циркуляром повідомило попечителів шкільних, що правила про трьохпроцентну норму треба вживати тільки до тих есктернів, що держать екзамен на атестат зрілості. Що ж до тих осіб, які держать додаткові екзамен, наприклад до поступлення в вищі школи, або екзамен при державних екзаменаційних комісіях, то для них норма не повинна бути.

— Проект підручника про народню тверезість. В найбільшому засіданні ради міністрів будуть розглядати проект статуту підручника про народню тверезість. Здійснення цього підручника проекту накладає на кошти казни. Безпосередні обов'язки—дати про народню тверезість поклади на земські та городські самоврядування, а також на церковні товариства та інституції, що мають за своє завдання боротьбу з п'янством. Загальне завдання справами про народню тверезість буде вести міністерство внутрішніх справ.

— Всі вісти. При судзальській повітській земській управі введена книжка, в яку записують поаждки членів управи по службовим справам. В цій книжці є такий запис: «Предсідатель повітової земської управи поїхав на три дні в повіт по справам служби». Трохи нижче стоить така приписка члена управи Тіліщова: «Предсідатель управи поїхав не по справам служби, а гіявствувати». Ще нижче—одповідь Тіліщеву: «Хоч я й пію, але ніколи не вип'ю такої порції, як член управи Тіліщев».

— Предсідателі Держави. Дума прийшов лист од військового міністра. Міністр прохає вряту, як тільки од-

криють сею, розглянути законопроект про військову повинність. — Визнавши, що кинематографія треба вважати за необхідні освіти й виховничі знаряддя, московська городська управа прохає в городській думі кредиту в 8,640 карбованців в 1912 році на впорядження кинематографічних сеансів по городських школах.

— Предсідатель білоруського товариства у Вільні—Корнікевич одкрив листом у офіціальному «Вістнику» обвинувачу редактора місцевого органа націоналістів «Сьверо-Западна Язана» Соловевича в тому, що він забрав у білоруського товариства газету й помістив до неї всіх своїх родичів на добре жалування.

— Число інституцій дрібного кредиту в Росії до 1 октября цього року доходило до 14,141; в тим числі кредитивних товариств—6,276, позичкових—2,785, союзовних інституцій—4,942 і земських кас—188.

— Із Петербургу єсть відомості, що родилим непорозуміння між С. А. Толстою та А. Л. Толстою будуть вирішуватися в суді.

Маленький фельетон.

Жарти життя.

Американці починає потроху і в Росії здобувати собі «права громадянства». Давно час, давно треба перестати тягтися у хвості чужоземців і спробувати погратися із ними наввипередки.

А в нас же, як то кажуть, всі давні для цього. Колись, наприклад, заробила шестесту на ввесь світ якась нещасна «панамма». Ще й досі часом докоряють у чужинців один одного тією «панаммою».

Наче й справді щось надзвичайне. Ні, отут уже ми випередили й Америку й Європу, далеко випередили, бо в нас що ні інтелектуальний процес, що ні виділі сованційний, що ні проведення залізниць—то й «панамма».

І за останні роки стільки тих «панамм» розвелос, що вже навіть ніхто не нається цим словом, і всякий, хто брав посильну участь у «панаммі», спокійнісінько собі розгуляє на воді (як що, звичайно, волею Феміди не попаз туди, де чортам роги правлять), розгуляє й дивиться всім у вічі поглядом чистосердого ягняти.

А коли хто й обурюється вчинками героїв якоїсь «панамми», то хіба тільки оті припрі ідеалісти-вольтер'янці, але ще блаженної пам'яті Антош Антонович Ськовязк-Дмухавський вивачив вартість їхніх слів і думки, оказавши, що вони «напрасно говорять».

Про одного такого «вольтер'янеця» розповідає газета «С.-З. Ж.» газета, видимо, ультра-американського напрямку. «Вольтер'янець» той—учитель. Химерна людина, мовляла «С.-З. Ж.».

Ватюшка дере з мужика—він обурюється. Писарь дере—він навіть «вігнув здіймає» супроти начальства. Та ще, прошу я вас, хоч би вони йому, чи що, заважали дерти, а то й само не їсть, мовляла, і другому перешкоджає. Оказаво вчитель, а вже, як учитель, то й «вольтер'янець», не дарма ж на них начальство кося позирає.

А спитати його—чого ірнується? Дає мужик—ну й беруть, перестане давати—й не братимуть. Ти не дереш—ну й алорій на тім. Дам тільки доведеш усім, що але вивчив заповіді й не знаєш одинадцяті.

— Не лови гаві! Де-які ідеалісти відкрили мокрим рядном сина великого Толстого—Лева Львовича—за те, що той сам себе запропонував у депутати до Державної Думи.

— І йому й не сором,—кажуть,—отак-о росхвалювати себе привселюдно,—мабуть у Сірка овей позичив. Хоч би посоромився пам'яті свого великого батька і не паскудив її: всеж, що там ні говори, син великого письменника землі російської,—якось той... не годилося б. Ні, таки Наполеон правду мовив, що «од великого до кумедного один ступінь».

Ми рішуче обстоюємо Лева Львовича й протестуємо супроти ідеалістичних вольтер'янських вискоків, протестуємо на підставі вище-зазначеного. Повторюємо: годі нам тягтися у хвості, час і навипередки. І коли Лев Львович почав виявляти свій американізм, то й дяка Господеві.

Нігде так не поширено способу рекламування, як у Америці. А Лев Львович не що давно тільки звідгіль, і тому—не вчити його, як і де поводитися.

Правда, важко сердешному пробувати нові путі, бути новатором, тому й од відозви його тхне трохи мшаніюво американського в тувльській. Американець, коли йому заманулося зробитися, скажемо, президентом, їздить по великих містах і вигукує:

— Ось гляньте на мене, громадяне! якого ще вам дідька треба в президенти? А тому й нема чого вам довго вижмарювати: голосуйте за мене й матимете просто «анти з мармеладом», а не звичайного президента.

А Лев Львович, «по неопытности», намітає голову з катугою: — Обивателі! голосуйте за мене,— «что вам стоить»? Правда в мене того пуття, як в цапа молока, але, коли хочете, й цап часом у пригоді стає. Як відомо, його духу не втерпівше навіть таке нерозбрілаве отворіння, як домовик, і за ці запашні прикмети кожний дбайливий господар має цапа на стаїні. Що ж до мого духу, то я виявив його вивразно в недавній справі з батьковою опалдиною.

Певне, тувльській «привкус» графової відозви й випував ую справу, бо за Лева Львовича подано тільки 21 голос.

Ну, та нічого: на той рік буде 22, ще через чотири роки—23 й т. д. Це нагадує нам одного педагога, що спіймав якось семінариста на гарячій учнякові.

— Тютюн палиш, хлопче? — Еге... хм... ш... ну-да... я той... — Вачу, вачу, не бреші. Скільки за місяць випаюєш? — На карбованці. — Ач! на карбованці... А за рік це ж буде аж дванадцять, а за десять років—сто двадцять, а за сто років—тисячу й дієтє. Це ж сумалл!.. А як би, замість того, щоб витрачати на тютюн, та в скриньку, та в скриньку—заможною ауданою зробиєш б, дурню!

Мабуть і Лев Львович зробіться тоді депутатом, коли розбагачіє отой семінарист.

Провінціал.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

— В Українському клубі завтра на Черговій літературній вечірці буде відбит в книжці Ів. Франка «Прозви української літератури і руху в кінці XIX віку». Початок у 8 годин вечора.

— Процес 28 інтендантів. 24 октября в київському воєно окружному суді почеться справа 28 інтендантів, од яких під суд після ревізії сенаторів Гаріва й Делюліна. Між обвинуваченими ген.-майор Кам-Саракам, полк. Антонов, інж. Тіхнов і інш. Судді викликається біля 300 душ. Процес протягнеться в місяць.

— Арешт на газету. Тимчасовим комітетом по справах друку накладено арешт на чотири останні числа «Київських Оглядачів».

— Призначення членів земської шкільної ради. П. київський губернатор призначив членами земської шкільної ради в київську губернську земську шкільну раду Даваревського, в сьвинський повіт—Гербета, в уманський—Іванського, в тарашанський—Зеліцького, в чигиринський—Тадієвського, в київський—Шпрігана, в радомисльській—Акулова, в липовецькій—Давилова, в черкаській—Нікіфорова, в бердичівській—Радчачевського, в васильківській—Троцького і в звенигородській повіт—Завенка.

— Дозвіл на будову театру. П. київський губернатор затвердив постанову звенигородської думи про дозвіл Кирилівченкові будувати театр у Звенигороді.

— Позов мамія до земства. Київський окружний суд затвердив позов до київського губернского земства мамки М. К-вої, що заравилася прадиця од дитини з земського притую зоб'язав губ. земство виплачувати К-вій до її смерті по 20 карб. на місяць, починаючи з 2 юня 1910 року і постановив стребувати 203 карб. 8 і постановив вкратити на ведення справ.

— В справі каналізаційної панамі у Києві. У свій час у київських газетах з'явилися статті, в яких нарікалось на будівничих колекторів городської каналізацій. З приводу цього городська дума, по ініціативі предсідателя каналізаційної комісії глагоного Іоєффа, постановила подати прохання про призначення сенаторської ревізії.

Тепер міністерство внутрішніх справ повідомило городського голову, що прохання думи про призначення ревізії не буде задоволено, зв'язуючи на повідомлення п. генер.-губернатора і п. губернатора, що ревізія невчезена.

— В справі приєднання с. Демієвці до Київв. Київський губернатор порадив справничковій київського повіту подати відомості про число жителів і про торгово-промислове життя с. Демієвці. Губернський інженер заявив, що затверженого плану с. Демієвці нема.

— Клопоти київського одділу т в обороні жінок. Комітет київського одділу рос. т ва оборони жінок просять городського голову ввести на розгляд городського комітету про те, щоб в 1912 році т-ву асигновано було 2,000 карб. для піддержки його інституцій і на розвиток діяльності.

— Діяльність київського одділу російського товариства оборони жінок в 1910 р. Недавно у Київ вийшло справоздання про діяльність київського одділу російського товариства оборони жінок в 1910 р. На першій сторінці уміщено портрет Олександрі Євж. графовни Іванової, яка була секретарем товариства. Окрім портрета уміщено дві статті пам'яті О. Є. Іванової, Є. Шольца і В. Клячкиної. На останньому збірному 2 октября одчотного року товариство постановило повістити в товаристві портрет О. Є. Іванової, а також заснувати стіпаєдню імені покойної.

Київський одділ оборони жінок одкрився 1905 року. Діяльність товариства така: при товаристві є інтернат, де приїзжі в Київ жінки за невеличку плату мають собі пристановище, поки знайдуть службу. Окрім того, при товаристві є дешева столова і бюро драці для підшукування місць прислуги.

Товариство одкрило майстерню дамських нарядів і безплатно навчає прислугу читати й писати, а також арифметики, словесности, історії, географії і природознавству. Що-неділі товариство впорядковувало читання в картинами, співані й танці. По неділях товариство упорядковує безплатні уроки крою.

Принято для приїзжів в 1910 році користувалося 208 днівчак і жінок. Порівнюючи з минулим роком число це збільшилось в два рази. Столову при товаристві одкрито в марті 1910 р. Спершу столовою користувалися тільки жінки в інтернаті й майстерні, а з 1 октября її одкрито для всіх.

В одчотному році безробітним жінкам вдалося в борг 414 обідів на 74 карб. 66 коп. Столова не дала дефіциту.

В програму читань входили не тільки белетристичні твори, але й популярні твори по історії, географії, природознавству і медицині.

Такі речі, як «Шестеро» Потапенка, «Каторжна», «Сама, зовсім сама» В. Грінченка аналізували особливий відгук в душах слухачів і часто викликали слози.

— Розмови по огнетривалому будівництву. П. київський губернатор дозволив уряжити по селах на Київщині читання і розмови по огнетривалому будівництву, не попережуючи про це поліції, 7-ми особам: С. Веселовському, Д. Третяку, М. Зворовському, А. Червешському, М. Мироніну, Н. Карпову і І. Спринцаєву. Про цей дозвіл оповіщено поліцією по губернії окремими губернаторськими циркуляром.

— Запитання учебного комітету. Учебний комітет, заснований при найсвятішій синоді, запитав раду київської першої двочолї школи духовнової відомості, чи наводять в цій школі селському господарству, хліборобству, садівництву, огородництву, всяких рукомесел і ремісничств. Коли навчавать, то скільки школа має власного поля, чи великий у неї садок, які саме функціонують майстерні. На це запитання шкільний раді довелось одповісти негативно, бо крім примітивного штва, інших рукомесел і ремісничств в школі не навчавать.

9-го октября шкільна рада винувала і розвісила запросиня на юбилейне свято школи, що одбудеться 15 цього місяця. Вільша частина запросиня припадала на долю союзників.

— Уманська справа. 6 октября в уголовном кассационному департаменту сената розбірались касационна скарга бывшего директора уманської хліборобської школи Софронова на присуд київської судової палати, яка, по відомій уманській справі, засудила його на рік у кріпості. Святат оставив в силі присуд київської судової палати.

— Сахарні справи. Тихий настрій рафинадного ринку виявився в пожежній рафинарами офіціальних розпінок рафинаду на 10 коп.

— Літання діржабля «Київ». Діржабль «Київ» після години літання ступився у с. Вигороді за 11 верст від Київв. Сьогодні діржабль перевезено на півводи в город.

— З'язну з арештом транспорту патронів на Шулівці в кварталі Шулівчині втрушено 248 револьверних обійм.

— Про напад на травей. Сисекна поліція виявила, що крім Вухвала, на травей випадали цими днями А. Новіков і Н. Тарабанов.

— Пожежа. Вчора ввечері на Лук'янівці згорів цегельний завод Зайцева.

— З Київщини. Поспішієсь. Недавно в містечку Білій Церкві застрелив офіцер. Він ще молодий, 23 років. Служив казначаем і потрапив 1900 карб. казенних грошей. Щоб поповнити їх, він написав батькам листа, та грошей довго не надходило. Він думав, що батьки одмовились йому допомогти і вкортяв собі віку, а негайно після цього на пошту надійшли од батьків гроші.

— Оружний напад. В селі Ожелівці, тарашанського повіту, 8 октября був напад на монополію. Коли було пізно, злощасті вломались в лавку і поперебували грошей. Монополіщия не хотіла давати. Вони її вбили і тяжко ранили наймитчука. Наймитка втік через ніку. Грабійники забрали гроші і втікли. Одного в розпімак раешні і втікли. Одного в розпімак раешні, вони арештанці-втікачі.

дях, літиського повіту, де за короткий час померло коло 200 душ, тепер нам пишуть з с. Нестерівцев, ушапського повіту, що там вже другий місяць луге холерина і шарклатина; в 67 вхрах померло 62. Відомості дуже страшний. Лікарської помічі, звичайно, і тут немає ніякої. Багато оце в цьому селі єсть хворих на вочанку і вони теж цілими роками ходять так і ніхто на них не звертає ніякої уваги. Завкли люде.

— Відлугт. Наш кореспондент в селі Ломачинців, ушпського повіту, пише: була до недавня в цім селі хворя на якусь нервову хворобу й від роду без пальців на руді дітчина. Вона частенько впадала в летаргію і спала часами навіть по тижневі. Раз минулого літа ця дітчина, прокинувшись від такого сна, почала розповідати людям, що вона була на тім світі та що їй там приказано викопати біля дерики криницю для нехрещених померших дітей і йти на колінах аж в Почаїв. Про це розказала вона й своєму священникові о. Гергилевичу, який почав переконувати людей, що цьому правда, авелів викопати криницю, та ще купити до дерики при цій нагоді образ на 300 карб. й зробіти відлугт. Так і ставось. Відлугт був, дав чималий дохід, люде кидають гроші навіть в криницю. Дітчина на колінах поділась була до Почаєва та по дорозі її перепинили й вона тепер в жіночому м'янастирі в г. Барі, де теж дає чималий дохід, бо люде її мають, як за святу.

— З Чернігівщини. Сумні наслідки ревізії. Майже одчасно на Чернігівщині було зроблено три ревізії, що торкаються справ тутешнього духовенства: ревізія воєї єпархії, батуринського монастиря і чернігівської духовної семінарії. Ревізія єпархії, не зв'язуючи на те, що вона мала діло здебільшого з архивом, розкрила цілу низку «недоцотів» в єпархіяльних справах, особливо там, де йшло діло про призначення священників і дяконів на добрі парафії, в справах про шлюбні розлуки і т. и. ш. Багато духовенства через те мусіло перейти на посади в інші єпархії, або зовсім залишити службу.

Неприємности ждали також і єпископа Антоныя, який ніколи не вийшов з Чернігова, але на нього всі ці сумні факти зробили таке тяжке вражіння, що він несподівано захворів і через скілька дав помер.

Друга ревізія—Ватуринського монастиря—розкрила багато нетарного з життя мавах і врешті прийшлося багатьох їх росіслати в далекі мавастарі; скількох оддано навіть під суд.

Після ревізії чернігівської духовної семінарії ульвиєно було скілька учителів, а ректора семінарії, протодиякона Четверіна, переведено на посаду смотрителя духовної школи в одну з далеких єпархій.

— Сельсько-господарська кустарне-промислова виставка у г. Глухого. З 8 по 15 септєбря ц. р. одбулась у Глухого виставка, яку впорядковувало повітве земство. Як і виставка 1903 р., цього річчя виставка не вдалася. Експонатів було ввесьмі мало, особливо гарних не було. Через високу вхідну плату (25 к.) селян зовсім мало одвідало її, а які й одвідували, то начого користувати не вивели, бо ніхто їм і слова не сказав про експонати. Бува важкий одділ, але не по селському господарству, а через те селянам не цікавий.

— Призвз нозобранців. З 14 октября починається призва нозобранців по глухиському повіту.

— Озимина в глухиському повіті вийшла не дуже то гарна, бо через брає дощів довго не сходила, а тепер почались морози і не дають їй розвинутись.

— З Полтавщини. Лубенські земські збори ухвалили асигнувати на бібліотеку для народних вчителів 300 карб. Ті ж земські збори одкинули доклад з проханням товариства взаємної допомоги фершалів Полтавщини про влаштування наукових курсів для фершалів і асигнування допомоги для курсів, мотивуючи свою одмову тим, що таких курсів ще немає.

Лубенська земська управа запропонувала черговим збором допомогти погорільцям с. Березотчи, лубенського повіту, коли не гримші, то хот одотрочкою платежів, зменшенням відозвотів за борги каси дрібного кредиту, але голова зборів постав проти цього, кажучи, що коли допоможем зараз цим погорільцям, тоді щорічно доведеться допомагати і іншим, а тому краще не признавати їх до такої допомоги, і згодився допомогти погорільцям власними коштами. Збори пропозицію земства одкинули значною більшістю.

Збори ухвалили доклад земської управи про те, щоб асигнувати 1,700 карб. на навчання дітей земських служачих (канцеляристів, вчителів, фершалів), що одержуват не більш 1,000 карб. на рік.

— З Харьковщини. Пам'ятник батнам Г. Ф. Катіна-Осовяненка. Пам'ятник над могилою батьків письменника Катіна-Осовяненка, коло осовяненської церкви, до останнього часу «одержувався» дуже погано. Тепер, дякуючи турботам притчу Осовяненської церкви, пам'ятник опрарвлено і він має дуже гарний вигляд. На ремонт витрачено коло 200 карб. з церковних грошей.

— З Катеринославщини. Шахрайство. Невабаром у Катеринославі ма бути гучай процес лейтенанта флоту Міклашевського та його жінки, яку об-

випуваються за вимогання векселів на 100.000 карб. у одного в місцевих поміщиках.

Проти потішних. Луганські земські збори не побажали асигнувати субсидію на аборто та барабани для потішних і висловились проти ідеї заведення потішних.

Союзницька справа. Катеринославські союзники та націоналісти, починаючи передвбачу кампанію, випускають для агітації вл. Бобринського, Ковалівського та Шмаринова.

Припинка газети. Через адміністративні кари у Катеринославі перестала виходити газета «Катеринославська Вісті».

Грабін. Недалеко од села Павлова три озброєних ачівників напали на хутір Шимівського, його убили, а гроші (3.000 карб.) забрали.

Субсидія. В Катеринославській повітовій земській збірній передбачають заборону гласним-селянам піднімати питання про побилення жидів у народних читальнях.

Наперекір протестам гласних-селян—збори прийняли чорносотенський газеті «Русская Правда» 6.000 карб. субсидії.

Це ж саме повітове зємство асигнувало 300 карб. субсидії каменяському союзу історио руських людей.

Галичина.

Святкування 100 ліття уродина вродителя галицької України Маркіана Шашкевича відбується в днях 6—7 падоліста в. ст. урочистими концертами, відчитаннями і походами по всій Галичині. В концерті у Львові дня 6 падоліста, як у нас вже оповіщали, візьме участь знаменита оперова співачка п. Крушельницька, яка спеціально для цього приїде з Італії. 29 го жовтня в. ст. в околиці Підлісся, родини Шашкевича, на т. зв. Підліській горі відбудеться посвячення пам'ятника Шашкевичеві. Шкільні влади видали розпорядження, щоб в день Маркіанового свята не було науки в українських школах.

В витринах книгарні Наукового товариства ім. Шевченка виставлено два бюсти Шашкевича, один з них роботи М. Гаврилика. Артист-малюар Труш зробив портрет Шашкевича. В кафедральній церкві св. Юра буде прибито пам'ятку дошку Шашкевича. Має бути великий похід-процесія з церкви св. Юра на лядківське кладовище, де лежать останки Шашкевича. Товариство «Просвіта» виставило нагаз до всіх своїх філій і читальень, щоб організували свято Шашкевича на місцях найповажніше. Комітет по урядженню свята, зорганізований за початком «Просвіти», зварував до всіх славян ввати участь в святі. Ждуть гостей з України.

Для зцінення польськості львівського університету доляки думають святкувати в пім році його 250-літній ювілей, відносячи заснування університету, в супереч історичним фактам, до р. 1661, польським королем Яном Казимиром, в той час, коли львівський університет, яко університет, веде свій початок з часів царя Франца і був заложений не для поляків, а для русів. Щоб не свято минуло спойняти, ректор університета Фівель в своїй промові дуже багато розповідав про «прихильність» поляків до українських домагань самостійного університету. Каааз, між иншим, що першу українську академію т. зв. моголянську у Києві мали українці в ласки польських королів.

В кнгарській продажі з'явилось у Львові друге видання Історії українського письменства С. Сфримова. Попит на книжку дуже значний.

Відчати д-ра Івана Франка. Правда побожняє до особи великого, але нещасливого сина нашій бідній отчизні, п. д-ра Івана Франка викликає подава «Ділом» звітка, що він дає на «Восілі» ряд відчятих. Вагалі треба дивуватися з цього чоловіка, який на старість, лившиєсь рук, не перестав, диктуючи синови, ітенсивно працювати і друкує маєу річей в виданих книжках гаяцьких. Як би то вняти «доктора» і не докторовані особи від літератури взяли собі за примір д-ра Івана Франка та хоч мінімальну часть давали суспільности, будучи ще не старими і адорюваними, того, що дає тепер Франко на старості і без рук...

Президія українського клубу парламентного відбула 18/Х в. ст. конференцію з міністром-президентом бароном Гавцем, на якій проделожала голові правительства національні домаганья галицьких українців. На конференції обговорювало також становище українського клубу в парламенті.

Українці в президія парламентських комісій. Председателем податкової комісії вбрано голову українського клубу п. «Костя Левицького, а віцепредседателем бюджетової комісії голову українського клубу букочинських послів п. М. Василька.

Квардратні метри на площу для українського «Сокола» у Львові можуть російські українці купувати, поспішаючи гроші по 2 рублі за метр під адресою: Львів, вулиця Руська 20 «Сокол-Ватко».

За посередництвом тов. «Сельський Господар» 25 громад надлено бугаями за кошг фондів державних Відділом кравчим.

Українське Товариство Педагогічне числало в 1909—10 р. 51 філій, з того 14 філій не діяльних. Число члєв в 32 філіях було 2 491, 10 філій мвало 18 кружків, 11 філій мають буреси, 10 філій вели курси приготування

ючі до гімнавій, 11 філій вели курси для неграмотних. Під фірмою «товариства» було склянки приватних українських гімнавій, склянки порядних шкіль і одна учительська семінарія. Де-які філії мають більш бібліотеки для публічного ужитку. Сума власного майна, показана у 22 філії, виносить 152.724 корон 44 сот.

Приготовляючих курсів до гімнавій устроєних філіями Тов. Педагогічного, «Просвіта», особними комітетами і приватними особами було в 1910—11 р. більше 20, з числом учеників до 250.

Віжучі ріфми. По світах.

В Китаї. Чи тїкає, чи пнзувати? Хто я—кулі? бодїах? Де-ж протулок буду мати? Гей! готуйте чамаїдав!..

В Персії. Ох, до кого-ж на-добридень? Хто я зараз—курд чи шах? Чи в Одеу, чи в Віден? На чїх сидїть харчак?

В Португалії. Ой, чи притїте нас, діти, В наш любовний Лісбон? Тяжко-важко в світї жити, Утравяш берло й тропї..

У Франції. А ми з вїтником Мароко Ось-ось-ось проковтїмо, Заїмо тихо, без наскоку, І нікому не дамо.

З «Тройственного союза». Спївай, турчине, «Розулку» З Триполї, бо вже загру! На, візьми ось нашу руку— Тебе витягне «союз».

Та не плач, бо це ж культура, А культура—не напасть... В Турції. А хуло лувати од гуяра? Вкусє добре—ї меду дасть..

Шершенє.

Економічне життя України.

Землеустроїство.

З усіх українських губерній новїтне «землеустроїство» найбільше розвинулось на Херсонщині. Там заховаєсь ще з Миколаївських часів остатки «общини», через землеустроїтєля було там найбільше роботи. Наслїдки тої роботи були, одначе, не дуже корисні для іаєї землеустроїства. Селяне міркують, що коли скасувати череполощію, то доведеться переселитись на хутори. Але як переселитись? Будівельні матеріали дорогі, так саме й будівничі робітники: муляри, теолїари. На селї хата купується кілька років: одного року купується лїсу, другого року ставлять хату, тїлькі без даху, третього року ставлять банїни й крокви й т. д., а на хуторї всеводиться робити разом, за один рік, а це неможливо. Коли зруйнувати старє й збудувати новє, то такє переселєння буде гірше пожежи: після пожежи хоч невелику та видають страховку, а тут нічого. Огороди й садки й тепер не дуже провітняють, а тоді зовсім занепадуть. Особливо ж багато клопоту з волюю. Громадської толїки для худоби при хуторській господарствї вже не буде. Доведеться або наймати пастуха, або самому пасти її, або привязувати її на мотузку, або цілий рік тримати її в оборї. Загалом, бідніші селяне кажуть, що вони во-віки-віків не пристануть на таке життя. Церква, школа, почта, базар, монополюка й все необхідне є в селї під рукою, й бідний селянин має де свою працю продати й де купити необхідне. Тїлькі багаті, та ще ті, що сами хліборобством не займаються, а здають землю в аренду, хотять скасувати череполощію. Безперечно, хазяїство заможніших і розумніших селян піде на хуторах далеко ширше, але не може бути сумніву, що за десять-двадцять років налілі їх сусїдїв перейдуть в їх руки, а сами сусїди підуть до них у найми.

Такі випадки трапляються вже тепер. Горїлячий дячки (новї «субвенники») спродують земельку і пропнзують гроші до шенту. Сельські багатї користуються тим, хотять за ними по селу, як кіт за мишкою, і якучують їх до зеленого змїя, а то і до смерти. Отак холоди за «субвенниками» багатї скористують слухний час «скодяться в цїні» і в один мент тягнуть їх в город робити запролажну. Де-які з селянїзуть вгору, а другї спускаються на дно.

А ті селяне, що перейшли на хутори, винесли тудї всю свою некультурність, і це зразу звертає на себе увагу. Хутори не улаштовані, будинки розставлені без усїєї системи,—словом, вони перенесли на хутори свої сільські садиби, але ще більш запущені й неулаштованї. Більшість одрубних участків, по бідности їх влїстїтелїв, здають в аренду по низькій цїні 11—12 і рїдко 15 карб. Через те участки кєпсько обрїлюються й запускаються. Правда, де-які вїдрубинки користуються новими способами хліборобства, але таких селян надзвичайно мало.

З життя «Просвіти».

Миколаївська «Просвіта». У г. Миколаїв, 8 окт., т-во «Просвіта» улаштувало літературно-музичну вечїрку. З початку виставили жарт Володєського «Полєреду спїтайєся, а тоді й лайєся». Виконання було слабецьке. Далї були спїви та декламції. У літературному відділі виступали з успіхом: д.д. Литвин та Нїкїтченко. Д-ка М. Токарьова та Григорювич просївали дует «Колї розлукаютьєсь двоє». Д-ка Марїя Токарьова виконала «Соловейко» муз. За-ремби та «Прости мене мамо» а «Катерїна». Д-ка Григорювич—«Стогї явір над водою» та «Ходить сорока біля потока». Хор, під орудою д. Ол.

Дрїб'язок.

Коли б тепер жила історична «дїва Лєворман», вона напевне заробляла б у Росії великі гроші. Часи тепер такі нелепї, становище такє неясне, що тїлькі породи ворожок можуть вивести на рівну путь.

Але Лєворман нема, й доводиться користуватись послугами астрономів. Недавно, напр., міністр юстїції Шєгловтов викликав в Москви профєсора астрономїї й прослухав у нього три лекції. Кажуть що астрономїєю зацікавились ще де які бюрократи.

Думається, одначе, що учений астроном може тут менше, ніж помогал б неосвіченє ворожка. Хоч би мадам Теб прїїхала в Парижу!

На рефератї про Чехова в Ваку поліція арештувала всїх слухачів і лектора до ранку.

Коли лектор потїм прїїхав до Петербургу й його заплтали, за відо йому вичиноє таку прикрїсть, він сказав:

— Ви знаєте, у Чехова єть фраза: «Може бути, що рівнє через двїсті у Росїї заведуть... нову формулу для поліції». Я по необережности прочитав цю фразу, а прїстав менї й сказав: «Мислєві поліції про це нічого невідомо, отже я вас арештую до вїяснєня справ».

І заарештував.

Хитрий до біса народ отї французї! Подумати тїлькі: навіть у Росїї ще ніхто не знав про Ілюдора, ще, можна сказати, й самого Ілюдора на світї не було, а французї вже опрїявляєсь і один з них написав навіть відомї куплєти: «Ілюдор, вперед смїли!»

Вїяснялось це все в Тамбовї на концерті. Якийсь баритон Григорєв вїшлов на естраду й заспївав: «Ілюдор, смїлиє вперед...» Полїція, розумїється, ужїла заходїт, і непристойну пісню перестали спївати. На допитї баритон повїдзїв, що по пісню написав років з 40 тому французький композитор Бізо. Коли заглянули в нотї, то побачили що хтосє вїшкрїб слова «Ілюдор» і на мїсць їх вєздї поставив «Торєадор». Баритон сказав, що він теж співав «Торєадор», а не «Ілюдор». Нарешті, й свїдкї з публіки—очевидно підкупленї французькими—теж сказали, що вони чули, як співавє казав «Торєадор», а не «Ілюдор».

Але в участку шадливо вїявили ці французько-кадетсько-жидівські хитроїтї, й Тамбов більше не почув цієї непристойної піснї.

Син великого Толстого, малєцький Лев Толстой, хоче бути думським депутатом. Щоб докочити свого, він розєїлав до виборців листи, в яких каже, що кращє від нього нема кандидатє, бо він умїє промовляти й смїливо каже в Думї новє слово.

— Дайте за Яєву Полянє три мїліонї—це буде новє слово малєцького Толстого.

Сїм років тому з Бердїчева послано було листа до Петербурга. Адресата там не знайшли, й листа повернє ввазд у Бердїчів. Одержано листа в Бердїчїє тїлькі тепер, через сїм років після того, як його послано.

На підставї цього факту загадуємо таку арифметичну загадку: Коли на почтєво-телеграфне відомєство вїтрачається 65 мїліонїв карб. на рік—лист з Петербургу до Бердїчєва їде сїм років. Скїльки мїліардїв треба вїтратити на почтєво-телеграфне відомєство, щоб лист з Петербурга до Бердїчєва доходив на другий день?

Ми запнтали в цїї справї великого математика «Малїана і Вурєнна» Але великий математїк тїлькі покрутає носом і з повагою скааав: — Задача «необрїдїєльня».

Можемо потїшити читачів нашого «дрїб'язку» приємною звісткою:

Пурїшкєвич на один дець вїїдїдїть в Росїї.

Звітка неймовїрна, а проте вона правдїва. Рїч у тїм, що в Росїї організуютьєсь дєвє боротьби з сквернословїєм. Що ж буде Пурїшкєвич робити цього дня? Ог вїя і вїдїдїть в Росїї.

Вїдїна заграничї! Ми то вже звикли до сквернословїя, а от як вона перенєсє цєй дець перебування Пурїшкєвичє на її терїторїї?

Можливо, що після дипломатичних перєговорів дець боротьби з сквернословїєм буде скасовано.

Мотар.

За кордоном.

Революція в Китаї.

З Ханькоу повїдмляють, що революціонери одержали повну перемогу. Вони захопили в стани, який покинуло урядове військо, велику силу амуїції і військової припасї. Урядовє військо одїїшло на скїлька мїль на пїніч. Флот сплутнєсь вадє до Янцїперемоги. Революціонери дуже радїють з цєй перемоги. В Ханькоу спокїєно. Революціонерам дїсталєсь канонєрка й вони затопили два пароходи. В бою коло станицї «Сїнь Ан» революціонєрї було 80.000, урядового війська—пївтори дїлії. Атаку військо революціонєрї одбили через те, що в них було більше гармат.

В Пекинї що дня оповїщаєтьєсь про нїби-то великі перемоги урядового війська над революціонерами. Таким чином думають загасити революційний настрїє.

Рєгент настоєє на організації другої експедиційної армії.

Розростаєсь магомєтанське повстання в провинції Ганьсу. Ватажок повстанців оповїст себе західним імператором. Магомєтані закликають одлїтїсь від Пекина. В де яких мїстах оповїщено військовий стан.

Китаїцї вїїкають з Монголії, боючись погрому. Ходить чутка про розрухи в Гиринї, Цїцїкарї, Хайларї й Чангунї.

Розїїшлаєсь чутка, що Ічнганга вбили бомбою революціонєри.

Китаїський флот, що воєє з повстанцями в Учанї, дуже потрібє вуїгїлї й прїванїту. Китаїський уряд звертаєсь за запомогою до лондонських банкірїв, але вони одмовились дати гроші.

Китаїцї дуже спочувують революції. Багато багатїє одлає свої скарби революціонерам; їм виплчують векселїє за пїліпсом Сун-ят-сєня.

Мїж арештованими революціонерами єть скїлька американських революціонєрїв.

Італійсько-Турецька війна.

Завоювання Бенгазі.

Адмірал Обрї повїдмїв італійськїй уряд, що італійське військо взяло Бенгазі. В телеграмї не говорїтьєсь про подробиці бою, але по приватним відомостям він був дуже сєрьозний. Вїя їшов цілий дець. Італїєцям довелось висажуватїсь під безперестанним вїстрілами турок. По італійським відомостям, турки втерляє 200 вбитими і 500 ранєними, а втрати італїєцїв невеликі. По турецьким відомостям, у італїєцїв убито полковника і 30 салдат, а турків убито тїлькі 5 душ.

Завоювання Дернї.

Італійськї броневоєцї 5 годїн бомбардували Деру, зруїнувавши більшу частину города. Турки тричі одбивали італїєцїв. Вкінці крїпость вїяють і турки одступили вгїзд країни. Убитих у турок біля 250, у італїєцїв 90 душ.

В Триполї.

Турки озброїли біля 20.000 арабів і роздїлили їх на невеликі отрядї. Отрядї ці що вочї наїдають на італїєцїв. Хоч вони й не роблять італїєцям великої шкоди, але підїмають на воги увесь гарїзон. Італїєцї не можуть рушити далї в Триполїтїю, бо за 80 верстєв од Триполї турки заступили добрі позіції і окопалєсь.

Вечєрї 7 октября бєдуїни напали на село Саобї, але їх одбито. Єть думка, що турки одступили на вєгїрїє з 12 орудіями. Турки втерляє до 200 вбитими. У італїєцїв убито унтер-офіцєра, двоє капіралїв і 13 салдатїв; ранєво 7 офіцєрїв і 34 рядовїє. Агєнтєстєу Стефанї повїдмляють з Триполї, що лїтаня капїтана Паратїє на аєропланї не вдалось, бо мотор заїгнає пілоком. По турецьким відомостям, 4 октября арабї й турки напали на італїєцькї аванпости біля Триполї. Італїєцї одступили, зоставивши 15 убитих і 80 гнїятовок. У турок 2 вбитих. Поранєно майора Єнвєра, командїра 125 полку.

Чутїи про мир.

Французькїй посол в Римї мав довгу розмову з Джїолїтї. Джїолїтї повїдмїв Фальєра, що мємент для посередництва держав настєв. Італїєцькожуєтьє заплатити Турції 65 мїліонїв лїр з умовою, що війну зра-жу ж буде припнєно і Італїї буде оддано Триполїтанїю. Приватні суверенїтєт Турції неможливо. Коли ж Турція настоєватимє, щоб воювати далї, то починаючи з 7 октября, грошової нагороду їй зменшуватимуть кожного дня на 2½ мїліонїв.

Вояцьєсь перешкод з боку Англії, Італїєцї її то згожуетьєсь оддати її порт Бомбу.

В Турції.

Разом з чутками, що Турція вєтує в тройствєний союз, ходить також чутєа, що Порта веде перєговори з Англією і Росїєю про те, що вона вступлє в балканськє федерацию, засновану на прїнципї status quo на Балканах. Австрїєцькїє і германськїє дипломатїє дужє невдоволенї цїєю чутками. Обїдєва послїє попросили великого віяря дати пояснєня з цього приводу, і той нїби то одповїв: «коли старї друзї не помагють, треба шукати нових».

Пшла чутка, що Шефкет-паша подєтьєсь в одєставку.

Турція вїсадила в Хїосї 7000 салдатїв, в Мїтлєні 150 і осадну артилерїю.

Останні вїстї з війни.

Італїєцькїй уряд одержав відомєство, що турецькїй флот з'явивсь на широтї Мїтлєня. Італїєцьким суднам, які креїсїрують в Іонїчному морї і стоють біля Сїракуз, послано по бездротєвому телеграфу наказ негаїно їти в Егейське море. Кажуть, що такий самий наказ оддано суднам, які оперують біля берєгїв Барки. Коли цїєю правдою, то блокада тимчасово фактєчно припнєється.

В Триполї італїєцї почали наступати. 9 октября два батальони цїшли на рекєгєоздрєвку в пїдєвно-захїдний бїк. Незабаром вони розпочали стрїльбу проти турків, але ті, не припнєши бою, зникли. Вїля города вїгружено дестьє аєропланїєв. Кожен шїший полк має один пулемєт, а полки барєльєрїв—по три.

Останні вїстї.

(З газет та по телеграфу).

Всїє вїстїє.

ПЕТЕРБУРГ. Міністерство внутрїшніх справ подало на ухвалення ради мїністрїв проект, який потїм подано буде в Д. Думу, про приспособлєня Холма для губерньського города.

З Саратова повїдмляють: семїнариста Кнїєвєвського за вїявство їнсєктора судової палати засудило на 8 років у каторгу. Його товариша Орлова виправдано.

З Севастополя: морськїй мїністр наказав вїжити заходїв проти масового переходу чїнів чорноморського флоту в штурдїзм і пообрїрати з бібліотєк на суднах твори І. М. Толєсто.

МОСКВА. Толєтовськє вїставка одержала од Ілюдора лайливого листа, в якому він радїть обїлшїти свою вїагдуку.

Конфіковано число газети «Утро Росїї» за 9 октября.

ОДЕСА. Санїтарно-виконавчу комісію повїдмлено, що з 19 сєнтября по 8 октября в городї зарєгїстровано три бактерїологічно встановлєних слабуваня на бубонну чуму.

По ініціатїві градоначальника розпочато справу про заснування постійної комісії по боротьбї з чумою. Постановлено скласти комітет з представникїв адмінїстрації, города, профєсору, громадських і сословних їнституцій для збїрання жєртв на бубонну чуму.

ТАШКЕНТ. Арештовано одєставно-го члєвчїна Іванова, який підобрїлював пашпортї.

ВАРШАВА. В Сєдєцї закїнчивсь великий політичний процес—відгук 1905 року. З 27 обвинувачєних 4 вїпнєвано, одного засуджено на поселєня, а 22 в каторжїє роботи од 4 до 18 років.

ВЯТКА. Земськє збїрання вїкнїчуло з обрахунку кредїт на навчання по земським школах вїсьвового отроу.

САМАРА. В Нїколаєвськє купець Капустїн застрєлїв в револьєра свою рїдну дочку, яка цю вєсну скїнчала гімназію. Драма сталась перед одїїном дїячїни на вїшїї курсї в Петербург, проти чого були старї Капустїєни. Дупогуба арештовано.

МИКОЛАЇВ. Два дрєдноути, які будуватимуть на заводї російського судобудівельного товариства, вїагмутьєсь «Імператрица Марїє» і «Імператорь Александръ».

За кордоном.

Всїє вїстїє.

ПАРИЖ. 8 октября вїїшло перше число газети «Будущє», їзє редакторє В. І. Вурдєва. Газета видлєтьєсь російськєю й французькєю мовами. В статї Вурдєва говорїтьєсь, що Аєєф авєрнуєсь до соціалїстїє-революціонєрїв з листом, вїмагуючїм, щоб його допїтали ї судили. Аєєф дає адрес, по якому до його треба писати. Цїкаві статї Горького й Прєєзанє.

ЛОНДОН. Авіатори брати Райт вїгадали новий прїлад, який автоматично підєржує рівнолєгє аєроплана без участї авїатора.

ПЕТЕРБУРГ. З Лїєвбона повїдмляють: прєзидент рєспублікї підїєсєв декрєт про виконання смертних приєсудїв над рєволюціонерами, які брали участь в останньому контр-революційному повєтїєні.

МОСКВА. З Пекина: Юаншїкаї, беручїсь командувати військом проти рєволюціонєрїв, вїговорив собі право амністїє революціонєрам.

Лїтература, наука, умїлїсть і технїка.

«Жївою трупъ» на єврейській сценї. Артистка трупиш Фїшзонє—Зєслєвська перекладає «Жївою трупъ» на жаргон.

Дослїдувач російськїй лїтератури А. Фомїн знайшов в архїві відомого декабриста Микола Турєнєва багато документїв, що до історїї декабрїстїє, російських масонїєв, лїстуваниє між видатними дїячами епохи Олександрї I і початку царювання Микола I та головною чїном новї рукопїсїє і листи Пушкіна.

Тїраж де-яких американських газет наїзвчїтайно великий. Є газети, які розсодїтьєсь коло 1.000.000 примірнїєв в дець, формат в два разя, а внодїє в три разї більший «Нового Врємєня», при 10—15 окремих виданїєх.

«New-York American» з вечїрнім виданням «Ev-Journal» друкуєтьєсь в кількостї 1.000.000 прим.; «World»—з вечїрнім виданням більше 800.000; «Herald» (3 пєвєта)—з вечїрнім виданням «Telergam»—275.000.

Диденко, Заботина, Михайлова, Маркова, Русланова, Турчанова, Тополянська, Ураїна, Вороняк, Васильєв, Гринько, Заблода, Заботина, Захарченко, Зінківський, Лисенко, Минаєв, Морозов, Овдєнко, Павло, Поронник, Чугай, Шлопак. В трупці власні хор і оркестр.

— Надзвичайна сміливість. Українська опереточна трупця Бродерова, що грає тепер в Харківці, в театрі Гріке, виставила цими днями „Живий трупу“ Толстого. Звичайно, наслідки цієї сміливості були дуже сумні.

— Українська трупця під орудою І. Селюна грає в м. Ставища на Київщині і має не погані збори. Трупця пробує в Ставищах ще з місяць.

З Москви.

Трупця д. Гайдамаки.

24-го септія українська трупця під орудою д. Гайдамаки й при участі д-ки Шогаковської та д. Манька почала профанувати українське мистецтво в московському театрі „Ермітаж“.

Уже з першої вистави можна було добре уявити, що то за трупця, в чім її головні ресурси та на яке коло глядачів вона уважає: сезон одкривав відомою грубою мелодрамою „Манька—Нещасне кохання“.

І далі трупця провадить все той же старий, зайзвоний репертуар з сивими та ганцями, а коли виставляє якусь гарну пьєсу, як, напри., „По ривні“ М. Л. Кропивницького, то вносить в неї стільки грубого шаржу, що стає жалю автора.

Але тому загалом, який ходить на вистави д. Гайдамаки, шарж та грубі ефекти найбільше сподобуються в грі артистів і кожна така вибрик викликає бурчаний регіт та оплески задоволеного московського міщачства.

Розуміється мають великий успіх також співи та гопаки і через те д. Гайдамака майже не виставляє пьєс без цих славновісних атрибутів старого українського театру: як же така можна обійтись „везенням хохламь і хохлушкам“ без пьєс та гопака? Щоб то й за „хохла“ були!

Та значна еволюція, яку переживає за останні роки український театр, його сучасні зауважля вийти з усього напів-етнографічного репертуару на широкий шлях загально-світового мистецтва, це, розуміється, д. Гайдамаки не торкається.

В Москві давно не бачили українського театру. Про нього згадують по виставам Кропивницького, як про театр мелодрам з чудовими українськими левадами та селами, з ніжно-любними розмовами, своєрідним комізмом, прекрасними опьєвами та веселим гопаком. З того часу український театр пройшов значну еволюцію: од Кропивницького та Старичького через Карпенка-Карого та Грінченка до Гоголя, Островського, Шніцлера, Вишнченка.

Але д. Гайдамаки і тепер заважає всіх, що все як було, так і лишилось, що „хохламь і хохлушкам“ й на крок не посунувшись наперед з часів славетного батька М. Л. Кропивницького.

І росіє, не цікавлячись нашим життям, не знаючи нашої літератури, хочте вірять д. Гайдамаки: рецензент газети „Русское Слово“, напр., так і пише, що співи та ганці, моваля, „главний козырь“ в українському театрі. Розуміється, трупця д. Гайдамаки задовольняє невисоким вимогам рецензента що до українського театру, бо має, справді, гарний хор і порядних солістів (диржіор д. Олексєнко), а також скілька пар завзятих тавцюристів.

Але інтелігентний українець, котрому справді дороге рідне мистецтво, почуває себе в театрі д. Гайдамаки дуже кепсько. Таких українців у Москві досить багато і вони майже не ходять до д. Гайдамаки, що після сказаного цілком арозуміло.

Мене особисто в театрі д. Гайдамаки завжди боліло вражає один контраст: це контраст між ніжною, чаруючою українською мелодією та грубими, антихудожніми словами й руками акторів.

Залуває на кону рідна пісня, і перед закритими очима, в зворушеній душі, виривають любі, дорогі лінії, фарби, образи, навіть запахи: „двіють сади, білють хати“, „огонь, як море широке, свіє“, а сумно-нижню усмішкою схильється над плечем „зплакана мати“.

Але пісня кінчається і актори починають профанувати те хороше, те прекрасне, про що розкавала чарівна пісня.

І тоді стає прикро, боляче... Муду зауважить, що д. Гайдамака обіцяє виставляти і „нові“ пьєси Карпенка-Карого, Грінченка, а також перекладні. Але склад і напрямок трупці не дають, на жаль, майже ніякої надії на те, щоб вона справдила більш-менш серйозні та поважні завдання.

Москва. 5—X. 11 р.

Я. М.-ов.

Лист до редакції.

Вельмишановний добродію, ц. редакторе! Не одмовте надрукувати осьього нашого листа: В ч. 205 „Ради“ було уміщено ста-

тейку про участь подільської „Прогресивної“ на хотинській виставці. В статті автор гадає, між иншим, і про мале перепороуміння, що тріпалося в транспорті книжок, виписаних з крамниці „Час“, але написав про це так, що можна думати, ніби причиною перепороуміння була крамниця „Час“. Зважаючи на це, в інтересі справедливости, рада подільського товариства „Прогресивна“ вважає за обов'язок заявити, що крамниця „Час“ нічим і ніяк не причетна до того перепороуміння з книжками. Навпаки, — не вважаючи на короткі часи, крамниця не тільки не задержала нашого досить великого замовлення (на 700 карб.), але, гарно виконавши його, сама ж подбала, щоб транспорт прийшов до початку виставки, за що рада товариства, користуючись нагодою, й висловлює крамниці „Час“ свою подяку.

З повагою, голова ради товариства Кость Солах.

7.—X. 1911 р.

ДОПИСИ

(Од власних кореспондентів).

С. МЕЛЬНИКІВЦІ, гайсєнського повіту (на Поділлі). *Селянське життя*. До цього року в нашій селі істнувала тільки одна парафіяльна школа. Вудини цієї школи дуже старий, починає вже обвалюватись; особливо як дощ іде, то глина падає на голову дітям. Зимом стінки мокрі і покриті снігом, холод такий, що й писати не можна. Правда, шкільно-парафіяльна рада подеколи радила громаді збудувати нову школу, але грошей не давала і громада одмовилась, і купала більш як десятиліття земля під земську школу, яка й відкрилась торік.

Нова школа ще не має свого власного будинку, і більш як половина дітей шкільного віку востається без освіти.

Возпросити горе і темрява панують в Мельниківцях. Грамотних окрім кількох, що почали парафіяльну школу, немає.

Аж сум бере, коли подивився, як живуть наші селяне. Плягує проплате,—скрізь є потайні шинки. Чіють як батьки, так і діти. Звичайно, пішли випивки і б'ються. Оде 2 жовтя на весілля п'яні хлопці завели між собою бійку, жертвою якої став 18-літній хлопець: його порізали ножем і побили якимсь розбійським нарушниками. Здоров'я його дуже погане. Селяне наші живуть бідно. Багато таких, що не мають своєї землі і заробляють потрібні для життя гроші в економі, яка тепер дуже добре платить.

Продається тут земля поміщицька, але занадто дорого, виходять до 500 карб. десятина—то купують її тільки селяські кулаки. Займаються селяне виключаю хліборобством. Хліб уродив середній, але дощі не дали зібрати його, як слід і через те багачко хліба пропало. Ще з весня в Мельниківцях гуляє слякувний тиф, але дякуючи енергічним заходам жєндина-лікаря Р. Врискман померло людей дуже мало.

Років до два тому в селі хотіли відкрити потребителську крамницю, але не знайшлось такого чоловіка, котрий би вів це діло і дощі це не відкрито, а слід було відкрити, бо селяські крамарі, а особливо скупицькі хліба, обдурюють темних селян...

М. БАТУРИН, конотопського повіту (за Чернігівщиною). *Ще про церкву Мазепи*. Окрім сказаного про Воскрєсенську церкву в ч. 179 „Ради“, треба про неї сказати ще такє: Воскрєсенська церква—це так звана, синьальна церква. Другу таку церкву Мазепа збудував у селі Дьогтирівці, новгородівського повіту. Село Дьогтирівка лежить біля колишнього українсько-московського кордону. Обидві церкви стоять на високих узгір'ях і мають високі дзвіниці. Дякуючи цьому, батуринська церква в порівнянню з 4-х поверховим паладом гетьмана К. Розумовського зветься дуже високою і перша кидається в вчі, як під'їдуть до Батурина. В дзвіниціх обох церкв пороблені особливі таємні ходи. Старі люди села Дьогтирівки кажуть, що як запалили червоного дьогтиря і повісити на дзвіницю, то з Дьогтирівки його буде видно аж у Батурина, на такий самий дзвіницю. Таким способом і давались різні сигнали з кордону у столицю до Гетьмана.

Окрім перелічених уже в тому ж числі „Ради“ українських історичних пам'яток, що позоствалися в Воскрєсенській церкві, в ній переховується ще невеличке позолочене кірсецьке останнього гетьмана України. Кірило Розумовський, як відомо, в останніх роках свого життя хворів на полярну.

До служб Вожих у Воскрєсенську церкву, котру він реставрував, його возили придворні слуги в крилі. Зганку церкви його перенесли на руках і сядовляли в вище згадане кірсецьке, сидючи в якому, він слухав службу Божу.

Листування редакції.

Сіла—Латенко. Ще два карбов. Полтава. Перехід № 1345. Адреса Ів. Мат. Степаненка—Київ, Велика-Подільська № 32. Адреса д. Ваєльникова—Київ, Р. М. в'їж використано. Надіслане знадобиться. Надіслане Олексєнко. Радимо звернутись до кожного автора з відповідним листом. Українською мовою ще нема „Школи три на окриші“.

Справочний одділ.
Календарні відомості. Вівторок, 11-го октябрю. Св. ап. Пилипа, при. Феофана пч., мч. Зіваїди і Філонія.
Сх. сон. 6 год. 36 хв., зах. сон. 4 год. 53 хв.
Театр гор. нар. доу. 1) Пан сотник, 2) Хвороба.
Редактор В. Яновський.
Видавець С. Чакаленко.

УПОВІСТНИ.
ЛІКАРЬ-ЛІКАРИ!
ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІЛЬ
М. І. Дмитрієвої-Лінецьської
Піз огляд лік.-спец. Прийм. секр. вагітн. і породієл у всяку пору. Мар.-Благовіщенська 44.

Зуб на лі-Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Прорива 24, карня
Прийм. лікарі-спец. 9 год. р. до 9 г. в Плохоб 50 к., ввирив. зуб. без болю і р. Штучні зуби 4 р.

Кабінет ЗУБНОГО Дем'яновича-Цигура.
Готини, пломбунання і вставка. Штучні зуби. Прийм. 9—12, 3—6 години Несторпівська, 3.

ХВАТИРЬ!
Готель „Україна“ відкрито в нашім місті на добу, незорого. Вулиця-Курд., 34.

ДРАЦЯ
Українець 25 років знає довину італійську бухгалтерію, шукає шкільної посади при конторі або инш. Прохає спонсирити Київ, к-ра газ. „Радя“ ф. П.

В СЯКІ
Увага! ШАНОВ. Увага!
Майстер-БАНДУР Панасянского переважає у друге помістканий Обсерваторний пр. № 7, пом. 9.

Білизна д-ра **ЕГЕРА**, тепаї фуфайки, кальсоны, камаші, куртки вербальничі й инш. Рукавички, хустки оренбур., і пухові й инш. Дитячі ватні пальта, костюми, шапки.
Жіночі спіднички, жакеги, кашорні, баузки в'язані. й инш. Для хворих ревматизмом спец. камаші, кальсо. й инш. Спортивні свитри, шапки й панталки.
Спец. магазин чесько-російськ. мехов. в'язальн. **Г. В. Андрле.** Київ, В.-Васильківська, 10. Магазин відділів не має.

Спец. магазин чесько-російськ. мехов. в'язальн. **Г. В. Андрле.** Київ, В.-Васильківська, 10. Магазин відділів не має.

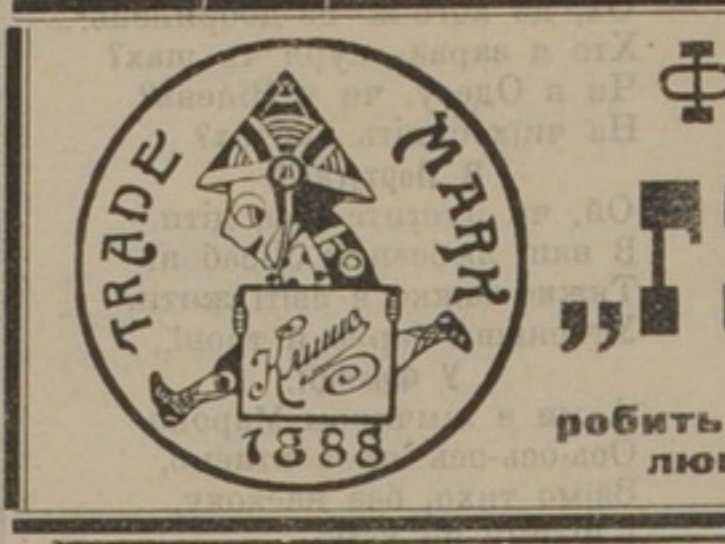
П Л І
Фуфайки, кальсоны, рукавички, шапки, пальто, куртки, плащи, баузки, куртки й инш.
У великим виборі по самих приступних цінах
В МАГАЗИНІ БІЛИЗНИ І БРИЛІВ
„ЖАК“
В.-Васильківська 6.

„РІЛЛЯ“
Виходить двічі на місяць книжками, дає багачко практичних статей про хліборобство, про селянське хазяйство, гургування, закони, ціни на хліб. Багато малюнків, відповідей на запитання, порад. Хто виписує тепер—має всі №№ з 1-го. Рік починається з ноябрю. Ціна на рік—2 карб., 1/2 року—1 карб.
Адреса редакції:
Київ, Тургенівська, 9
Ред.-видавець А. АРХИШЕНКО.

В Житомирі
купувати окремі №№, а також і передплачувати „Радю“ можна в помістканий „Прогресивна“. Пушківська ул. № 32.

ВЕРХНЯ СПІДНИЦЯ
за 2 руб. 45 коп.
Довго зшити, по останній моді верхня спідниця, з широт. найнов. рису. трико, весн. темн. кольор., поцьцює гузілк та шовк. шнур. Сидн. кращ. сорт. за 2 р. 75 к., 3 р. 25 к. і 5 р. Висна. по почти з накл. плат. без аванта. Як не влодоб, гроші повертаєи. Про сико значає міру: довжину та обхват пояса. За перес. дозав. 55 к; при виписув. варазом 3-х сидн., поресидла на наш кошт. Адреса: Лодзь, фирм. „Аккуратність“ рок.-13-72

ТІЛЬКИ 1000 особам. 2 р. 50 к.
Щоб довести до відомости, що я одиничн художнє портретне ательє Воздвиженська ул. № 16. Я, для ознайомлення з виконанням моєї роботи, навважись роздати поки-що 1000 портретів по 2 р. 50 к. Важаючиш уважитись прохаю приїздити до мого ательє свою фотографію, карточку (стар. або нов., одноч. двош. або гурт.) з вірним адресом вашим і один карб. завадтку й негайно одержите в надзвичайн. шкідством ваш портрет художн. оброблення в розмірі 30 сантиметр. ширини і 40 сантиметр. висоти. Особу, що має бути найбільш прохаю позначити зверху знак (X). Для одержання портрета в свій час, з огляду на велику чергу, не гаїтьєсь з недосконалою вашою фотографією. Як взамем послужу, прохаю рекомендувати мого ательє в колі товариства та знайомих ваших. Фотографію вашу одержите назад в лістою. Поресидла і пажок платєж на кошт замовців. Портретне ательє А. Г. ПЕЧЕНКИНА, Київ, Воздвиженська ул. № 16. Олійними фарбами портрет великого розміру від п'яти карб., неможли. Книгам розстрочна виплати. Потр. енергич. агенти всюди.

Фотоцінкографія „ГРАФИК“
Софіївська, 7, тел. 25—15.
робить КЛІШІ для друкування малюнків. 0-1761-39

Тільки у першокласнім магазині **ТОВАРИСТВА**
Можна дешево мати елегантне чоловіче, жіноче і дитяче вбрання по останній моді: Берліна, Відня і Парижу. Для прийому замовленнєв є великий вибір матер'ялів кращих російських і закордонних фабрик. Замовлення виконуються під особистим доглядом. Для служачих в казенних та кредитових інституціях дається розстрочка виплати.

Фабричний магазин ліжок та матраців **ІЄГУДА ЗАКС.**
Київ, Проривна № 13.
Пропонує ліжка від 2 карб., матраци від 1 карб. 50 коп.
ПРИЙОМ ЗАМОВЛЕННІВ: ліжка та матраци для лікарні, казарми та гостиниць.

Остання новина Парижа!
В цей час загальна мода у Франції носить тільки годинника „Бонер“ з сивної сталі, (а не чорні) поводом. фасону, зовсім плоскостаті, товщини з срібного карбов. з фант. цферблатом, завод ремонтну раз в 40 години, ход на 15 камі, і гарн. з окладам анкер. мантинком, есагант. обробка (див. малюв.) Вєй годинника не міщи, через те, що як би його не держати у час, все такі порох заїлять криж задні крижк в механізм і зупиняє його хід. Ми одержали представл. новосозвершеного годинника „Бонер“ патент. в Швейцарії за № 51308 (до якого часу не бувало), котрі тим кращ од инш., що механізм завжди щільно закритий, бо з боку механізму нема одхвотної кришки, а хід видно на циферблаті, так що в механізм порох ні в яком разі не може потрапити. Через це раджу кожнєму придбати цього практичного й вірного годинника, ціна котр. через те що мною аконтрентов. велик. кількість, тільки 3 карб. 75 к., 2 шт. 7 карб., 4 шт. 13 карб. 50 к. Для розповсюдження фірми додається до кожного годинника даром гарний модний парижський авіонож 2-х борти, із справжнього америк. нов. золота, нечорн. з брекком і ваши. гаман. для годинника. Без ризику, як що краж не подобається, поверт вємо гроші назад. Годинник висміється вивірений до хвилання, з порукою на 6 років, наклади. плат. і без завадтку. Пересила до 2 шт. 40 коп. (ввир. 75 коп.) Адреса який вожко ввирять і міщю приїздить до открити або конвєрта.
Вєрлін 21, Берлін I. STRUMFELD, Kloster str. 42.
Замовлен. можно звертат. на всіх мовах. На закріт. лист ввєздеков. 10 к. марку, а на одкр. 4 к.

Вийшло з друку **ДРУГЕ ВИДАННЯ**
Історії українського письменства
С. Єфремова.
Ціна 2 карб., в оправі 2 карб. 50 к.
Склад виключно в крамниці „ЧАС“.
Київ, Театральна пл. 48.

Четвертий годь издания.
ПРИНИМАЕТСЯ ПОДПИСКА на 1912 годь на ЖУРНАЛЬ
„Наше Діло“.
Виходить два рази в місяць.
Статьи принимаются на русском и украинском языках.
ЖУРНАЛЬ посвящает себя вопросам селской и рабочей кооперации преимущественно Киевской губернии и всего Юго-Западного края, а также губерний: Черниговской, Полтавской, Екатеринославской, Херсонской и Бессарабской.
ЖУРНАЛЬ надает при ближайшем содѣствіи членовъ Бюро Киевскаго Союза Потребительныхъ Обществъ и этымъ самымъ непосредственно обслуживает интересы всѣхъ потребительныхъ обществъ Киевской и содѣдныхъ губерній, таготѣющихъ въ Союзу.
Редакторъ-Издатель А. И. Гдѣшинскій.

ПОДПИСНА ЦЕНА:
На годь—4 руб., на 6 мѣсяцевъ—2 р. 25 к., на 3 мѣсяца—1 р. 25 к. Членамъ потребительныхъ обществъ, всѣмъ кооперативнымъ предпріятіямъ, кредитнымъ и ссудо-сберегательнымъ т-вамъ, селскому хазяйству, о вамъ и т. п., профессиональнымъ группамъ, селскимъ учителямъ, крестьянамъ и рабочимъ на годь—3 руб., на 6 мѣсяц.—1 руб. 65 к. на 3 мѣсяца—85 коп. Адресъ редакції: Киевъ, Подольск. Саоская 16, помѣщеніе Бюро Киевскаго Союза Потребительныхъ Обществъ, Редакція журнала „Наше Дѣло“. Тел. 2467.
Редакторъ-Издатель А. И. Гдѣшинскій.
(Предѣдатель Бюро Киевскаго Союза Потребительныхъ Обществъ).

Українська майстерня!
Логомо з'язати, цидки і фарфор. Михайлівська, 22, Д. В. Харманюк.
У ПОЛТАВІ
перецлдувати „РАДУ“ на таких-же умовах-ках і з по-торі газети, а також купувати в роз-туб-ціна в книгарні Г. МАРКЕВИЧА ул. Котлярського.

Щоб довести до відомости, що я одиничн художнє портретне ательє Воздвиженська ул. № 16. Я, для ознайомлення з виконанням моєї роботи, навважись роздати поки-що 1000 портретів по 2 р. 50 к. Важаючиш уважитись прохаю приїздити до мого ательє свою фотографію, карточку (стар. або нов., одноч. двош. або гурт.) з вірним адресом вашим і один карб. завадтку й негайно одержите в надзвичайн. шкідством ваш портрет художн. оброблення в розмірі 30 сантиметр. ширини і 40 сантиметр. висоти. Особу, що має бути найбільш прохаю позначити зверху знак (X). Для одержання портрета в свій час, з огляду на велику чергу, не гаїтьєсь з недосконалою вашою фотографією. Як взамем послужу, прохаю рекомендувати мого ательє в колі товариства та знайомих ваших. Фотографію вашу одержите назад в лістою. Поресидла і пажок платєж на кошт замовців. Портретне ательє А. Г. ПЕЧЕНКИНА, Київ, Воздвиженська ул. № 16. Олійними фарбами портрет великого розміру від п'яти карб., неможли. Книгам розстрочна виплати. Потр. енергич. агенти всюди.

Фотоцінкографія „ГРАФИК“
Софіївська, 7, тел. 25—15.
робить КЛІШІ для друкування малюнків. 0-1761-39

Тільки у першокласнім магазині **ТОВАРИСТВА**
Можна дешево мати елегантне чоловіче, жіноче і дитяче вбрання по останній моді: Берліна, Відня і Парижу. Для прийому замовленнєв є великий вибір матер'ялів кращих російських і закордонних фабрик. Замовлення виконуються під особистим доглядом. Для служачих в казенних та кредитових інституціях дається розстрочка виплати.

Фабричний магазин ліжок та матраців **ІЄГУДА ЗАКС.**
Київ, Проривна № 13.
Пропонує ліжка від 2 карб., матраци від 1 карб. 50 коп.
ПРИЙОМ ЗАМОВЛЕННІВ: ліжка та матраци для лікарні, казарми та гостиниць.

Остання новина Парижа!
В цей час загальна мода у Франції носить тільки годинника „Бонер“ з сивної сталі, (а не чорні) поводом. фасону, зовсім плоскостаті, товщини з срібного карбов. з фант. цферблатом, завод ремонтну раз в 40 години, ход на 15 камі, і гарн. з окладам анкер. мантинком, есагант. обробка (див. малюв.) Вєй годинника не міщи, через те, що як би його не держати у час, все такі порох заїлять криж задні крижк в механізм і зупиняє його хід. Ми одержали представл. новосозвершеного годинника „Бонер“ патент. в Швейцарії за № 51308 (до якого часу не бувало), котрі тим кращ од инш., що механізм завжди щільно закритий, бо з боку механізму нема одхвотної кришки, а хід видно на циферблаті, так що в механізм порох ні в яком разі не може потрапити. Через це раджу кожнєму придбати цього практичного й вірного годинника, ціна котр. через те що мною аконтрентов. велик. кількість, тільки 3 карб. 75 к., 2 шт. 7 карб., 4 шт. 13 карб. 50 к. Для розповсюдження фірми додається до кожного годинника даром гарний модний парижський авіонож 2-х борти, із справжнього америк. нов. золота, нечорн. з брекком і ваши. гаман. для годинника. Без ризику, як що краж не подобається, поверт вємо гроші назад. Годинник висміється вивірений до хвилання, з порукою на 6 років, наклади. плат. і без завадтку. Пересила до 2 шт. 40 коп. (ввир. 75 коп.) Адреса який вожко ввирять і міщю приїздить до открити або конвєрта.
Вєрлін 21, Берлін I. STRUMFELD, Kloster str. 42.
Замовлен. можно звертат. на всіх мовах. На закріт. лист ввєздеков. 10 к. марку, а на одкр. 4 к.

Вийшло з друку **ДРУГЕ ВИДАННЯ**
Історії українського письменства
С. Єфремова.
Ціна 2 карб., в оправі 2 карб. 50 к.
Склад виключно в крамниці „ЧАС“.
Київ, Театральна пл. 48.

Четвертий годь издания.
ПРИНИМАЕТСЯ ПОДПИСКА на 1912 годь на ЖУРНАЛЬ
„Наше Діло“.
Виходить два рази в місяць.
Статьи принимаются на русском и украинском языках.
ЖУРНАЛЬ посвящает себя вопросам селской и рабочей кооперации преимущественно Киевской губернии и всего Юго-Западного края, а также губерний: Черниговской, Полтавской, Екатеринославской, Херсонской и Бессарабской.
ЖУРНАЛЬ надает при ближайшем содѣствіи членовъ Бюро Киевскаго Союза Потребительныхъ Обществъ и этымъ самымъ непосредственно обслуживает интересы всѣхъ потребительныхъ обществъ Киевской и содѣдныхъ губерній, таготѣющихъ въ Союзу.
Редакторъ-Издатель А. И. Гдѣшинскій.

ПОДПИСНА ЦЕНА:
На годь—4 руб., на 6 мѣсяцевъ—2 р. 25 к., на 3 мѣсяца—1 р. 25 к. Членамъ потребительныхъ обществъ, всѣмъ кооперативнымъ предпріятіямъ, кредитнымъ и ссудо-сберегательнымъ т-вамъ, селскому хазяйству, о вамъ и т. п., профессиональнымъ группамъ, селскимъ учителямъ, крестьянамъ и рабочимъ на годь—3 руб., на 6 мѣсяц.—1 руб. 65 к. на 3 мѣсяца—85 коп. Адресъ редакції: Киевъ, Подольск. Саоская 16, помѣщеніе Бюро Киевскаго Союза Потребительныхъ Обществъ, Редакція журнала „Наше Дѣло“. Тел. 2467.
Редакторъ-Издатель А. И. Гдѣшинскій.
(Предѣдатель Бюро Киевскаго Союза Потребительныхъ Обществъ).